

Utlåtande 2009:202 RIV (Dnr 322-806/2008)

Demolering av de skriftliga omdömena

Motion av Roger Mogert (s) (2008:28)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande
Motion (2008:28) av Roger Mogert (s) om Demolering av de skriftliga omdömena anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

I en motion (2008:28) av Roger Mogert (s) framförs att påtvingandet av att ge betygsliknande omdömen, i Stockholms stads skolor, kommer att förstöra redan befintlig positiv och meningsfull pedagogisk dokumentation kring elevers lärande. I motionen föreslås därför att kommunfullmäktige ska besluta att inte tvinga stadens skolor att införa betygsliknande skriftliga omdömen och att ge stadens skolor stöd att utveckla arbetet med positiva skriftliga omdömen som ett led i arbetet att stärka kontakten mellan hem och skola. Slutligen föreslår motionären att stadens lärare ska erbjudas utbildning i hur man kan arbeta med skriftliga omdömen på ett positivt sätt.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att ett system med betygsliknande skriftliga omdömen kräver att skolan har en god dokumentation av varje elevs lärande och goda kunskaper om elevens fortsatta kunskapsutveckling.

Utbildningsnämnden anser att införandet av betygsliknande skriftliga omdömen ökat förutsättningarna för en positiv och meningsfull pedagogisk dokumentation.

Mina synpunkter

Grundskolans viktigaste uppgift är att ge eleverna grundläggande kunskaper för att klara vidare studier och arbetsliv. Varje elev har rätt att mötas av höga förväntningar, att utvecklas och lära sig så mycket som möjligt utifrån sin förmåga. Genom att tidigt mäta och utvärdera elevernas kunskaper kan skolan i tid sätta in det stöd som krävs för att varje elev ska nå så långt det är möjligt.

Våren 2007 införde den borgerliga alliansen i Stockholm möjligheten för föräldrar att få ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling. Reformen har varit uppskattad bland föräldrar, lärare och elever. Regeringen har sedan beslutat att skriftliga omdömen ska ges för samtliga elever i grundskolan från och med höstterminen 2008. Skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling är obligatoriskt för varje skola.

Omdömen, betyg och bedömning är ett av stadens prioriterade områden under de närmaste åren. Det har därför startats ett arbete för att skapa stödprocesser kring detta viktiga område där målsättningen är att ge bättre verktyg till varje lärare att på ett tydligt, likvärdigt och positivt sätt följa varje elevs kunskapsutveckling och också på samma sätt kunna kommunicera detta med varje elev och dess vårdnadshavare.

Som ett stöd för Stockholms kommunala grundskolor finns en gemensam struktur för skriftliga omdömen som rektorer kan välja att använda. Skolorna kan använda dessa mallar, innehållande kommentarbanker, som de är, redigera dem eller skapa helt egna utifrån egna mål enligt den lokala pedagogiska planeringen.

Under vårterminen 2009 har ca 70 lärare från Stockholms stads grundskolor i samarbete med utbildningsförvaltningen tagit fram bedömningskommentarer och samlat dessa i kommentarbanker. Dessa banker kan användas i Stockholms Skolwebb och läraren kan vid bedömning av elev välja de kommentarer som passar för elevens utveckling. Utbildningsnämnden har också påbörjat ett arbete för att stödja skolorna i deras arbete med lokal pedagogisk planering.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2008:28) av Roger Mogert (s) om Demolering av de skriftliga omdömena

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert (s)*, *Yvonne Ruwaida (mp)* och *Ann-Margarethe Livh (v)* enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra följande.

Flera skolor arbetade redan tidigare med skriftliga omdömen i kommunikationen mellan skolan, eleven och föräldrarna. Många skolor hade också utvecklat välfungerande system för att på bästa sätt kunna föra en dialog om elevens utveckling. Många positiva exempel kan ges där skolan använder skriftliga omdömen på ett positivt sätt som en pedagogisk dokumentation, som syftar till att beskriva vad och hur eleven lär och tänker kring det egna lärandet - och naturligtvis vilka ytterligare insatser, ansträngningar och stöd som behövs. Ett framåtsyftande dokument som avstamp i elevens fortsatta utveckling. Arbetet med denna typ av skriftliga omdömen bör fortsätta och utvidgas så att alla skolor har möjlighet att använda det som en tillgång i det pedagogiska arbetet.

Att göra dessa skriftliga omdömen betygslika är dock något helt annat och svaret på motionen berör egentligen inte denna fråga alls. Den tidigare utförliga dokumentationen förkortas till siffror, bokstäver eller korta utlåtanden. Att dessa samlas i en "kommentarsbank" där elever ges på förväg formulerade standardkommentarer gör inte saken bättre.

De skriftliga omdömen som tidigare inriktats på elevens fortsatta utveckling blir nu istället ett pedagogiskt uttryck för vad eleven kan i dag och intet mer än så. Det blir med andra ord detsamma som att införa ett betyg redan från tidig ålder, även om den borgerliga majoriteten ogärna erkänner det.

Märkligt nog är föredragande borgarrådet helt tyst om att länsrätten den 20 mars 2009, efter överklagande av Jonas Eklund och Per Olsson (båda mp), har upphävt utbildningsnämndens beslut om riktlinjer för skriftliga omdömen. Det strider nämligen mot grundskoleförordningen att politikerna detaljstyr hur lärare och rektorer, i samråd med elever och föräldrar, utformar skolornas pedagogiska arbete. Därför var beslutet olagligt.

Den borgerliga majoriteten i utbildningsnämnden har inte överklagat domen. Därför förutsätter vi att majoriteten inte tänker framhärda i att ytterligare centralisera styr-

ningen av skolorna och tvinga in kommunikationen mellan hem och skola i politiskt beslutade och begränsande mallar. Om utbildningsnämndens borgerliga politiker håller sig till sina lagliga befogenheter i fortsättningen så är motionens intentioner åtminstone delvis tillgodosedda.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

Motion (2008:28) av Roger Mogert (s) om Demolering av de skriftliga områdena anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 18 november 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
ANN-KATRIN ÅSLUND

Lotta Edholm

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av borgarrådet *Roger Mogert, Malte Sigemalm, Mirja Rähä Järvinen, Teres Lindberg* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I en motion (2008:28) av Roger Mogert (s) framförs att påtvingandet av att ge betygsliknande omdömen, i Stockholms stads skolor, kommer att förstöra redan befintlig positiv och meningsfull pedagogisk dokumentation kring elevers lärande. I motionen föreslås därför att kommunfullmäktige ska besluta att inte tvinga stadens skolor att införa betygsliknande skriftliga omdömen och att ge stadens skolor stöd att utveckla arbetet med positiva skriftliga omdömen som ett led i arbetet att stärka kontakten mellan hem och skola. Slutligen föreslår motionären att stadens lärare ska erbjudas utbildning i hur man kan arbeta med skriftliga omdömen på ett positivt sätt.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige har i budget understrukit vikten av likvärdig och rättvis betygssättning i stadens skolor. Behovet av tydliga kunskapsmål, kontroll av måluppfyllelsen och kommunikation med hemmen har särskilt lyfts fram. Från och med höstterminen 2007 infördes skriftliga omdömen från skolår 1. Informationen ska vara utformad på ett sätt som underlättar avstämning och resultatuppföljning. I avvaktan på att riksdag och regering genomför de förändringar som krävs för att skolan ska kunna ge eleverna betygsliknande och obligatoriska skriftliga omdömen, erbjuds alla föräldrar skriftlig information om sina barns kunskapsutveckling.

Utbildningsnämnden har också tagit fram ett stödmaterial för stadens skolor, ”Skriftlig information om kunskapsutveckling och social utveckling” – stödmaterial för Stockholms skolor.

Utbildningsdepartementet har under våren 2008 föreslagit en förändring av förordningen om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen (U2008/204/S). Där föreslås att den individuella utvecklingsplanen inte enbart ska vara framåtsyftande utan också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne från och med år 1. Dessa omdömen får i huvudsak vara betygsliknande. Stadsledningskontoret har i sitt yttrande tidigare ställt sig bakom förslaget, men anser att det bör vara tillåtet för en kommun/huvudman att skapa en gemensam mall/struktur för skriftlig information med omdömen för att skapa likvärdighet i bedömningen. Lärarförbundet i Stock-

holm instämmer i förslagen att staden skapar en gemensam mall/struktur, men föreslår även att staden arbetar för att skapa en gemensam terminologi för att säkerställa att elever behandlas lika över landet. De betonar också vikten av att varje skola ska få tid på sig att införa förslaget.

Stadsledningskontoret anser att införandet av betygslänkande skriftliga omdömen ökat förutsättningarna för en positiv och meningsfull pedagogisk dokumentation. Ett system med betygslänkande skriftliga omdömen kräver att skolan har en god dokumentation av varje elevs lärande och goda kunskaper om elevens fortsatta kunskapsutveckling. Omdömen, betyg och bedömning är ett av stadens prioriterade områden under de närmaste åren. Stadsledningskontoret har erfarit att utbildningsnämnden kommer att påbörja ett arbete för att skapa stödprocesser kring detta område där målet är att ge bättre verktyg till varje lärare att på ett tydligt, likvärdigt och positivt sätt följa varje elevs kunskapsutveckling. Utbildningsnämnden ska också hitta former för att på samma sätt kunna kommunicera detta med varje elev och dess vårdnadshavare. Syftet är att ge varje elev förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsmässiga-, sociala- och emotionella utveckling. Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion (2008:28) får anses besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2008 följande

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på motionen.

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (s), Per Olsson (mp) och Inger Stark (v), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

I stadens budget för år 2007 underströks vikten av likvärdig och rättvis betygssättning i stadens skolor. Det som särskilt lyftes fram var behovet av tydliga kunskapsmål, kontroll av måluppfyllelsen och kommunikation med hemmen.

Enligt beslut i budget 2007, ska alla föräldrar, i avvaktan på ett riksdagsbeslut som påbjuder obligatorisk skriftlig information erbjudas skriftlig information om sina barns kunskapsutveckling från skolår 1 varje termin från och med höstterminen 2007. Skolorna ska dessutom erbjuda ett omdöme som berör elevernas sociala utveckling. Informationen ska vara utformad på ett sätt som underlättar avstämning och resultatuppföljning.

Med anledning av detta tog Stockholms stad under våren 2007 fram ett stödmaterial för stadens skolor, ”Skriftlig information om kunskapsutveckling och social utveckling – stödmaterial för Stockholms skolor”. Materialet togs fram av en stadsövergripande grupp med representanter för stadsdelsförvaltningar, skolor och utbildningsförvaltningen. Syftet med detta är att öka likvärdigheten i stadens skolor.

Utbildningsdepartementet har under våren 2008 lagt fram ett förslag till en förändring av förordningen om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen. Där föreslås att den individuella utvecklingsplanen inte enbart ska vara framåtsyftande utan också innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne från och med år 1. Dessa omdömen får vara betygsliknande.

Staden har i ett remissvar ställt sig bakom förslaget men anser dock att det bör vara tillåtet för en kommun/huvudman att skapa en gemensam mall/struktur för skriftlig information med omdömen för att skapa likvärdighet i bedömningen.

Förvaltningen menar att införandet av betygsliknande omdömen kommer att öka förutsättningarna för en positiv och meningsfull pedagogisk dokumentation. Ett sådant system kräver att skolan har en god dokumentation av varje elevs lärande och också idéer om vad och hur eleven ska fortsätta att utvecklas. I denna uppföljning är någon form av portfolio ett utmärkt verktyg. I Utbildningsdepartementets förslag framhålls det att informationen i det skriftliga omdömet bör vara formativ d.v.s. läraren lyfter under pågående process fram elevens utvecklingsmöjligheter i syfte att stimulera till fortsatt lärande. Tydliga mål och tydlig måluppföljning bidrar till att det blir en konkret och bra diskussion mellan skola, elev och vårdnadshavare.

I samband med utbildningsnämndens remissvar lämnade Lärarförbundet i Stockholm in sina synpunkter och förslag. Där instämmer de i förslaget att staden skapar en gemensam mall/struktur men föreslår även att staden arbetar för att skapa en gemensam terminologi för att säkerställa elevernas rättssäkerhet. De betonar också vikten av att varje skola ska få tid på sig att implementera förslaget.

Omdömen, betyg och bedömning är ett av stadens prioriterade områden under de närmaste åren. Det kommer därför att startas ett arbete för att skapa stödprocesser kring detta viktiga område där målsättningen är att ge bättre verktyg till varje lärare att på ett tydligt, likvärdigt och positivt sätt följa varje elevs kunskapsutveckling och också på samma sätt kunna kommunicera detta med varje elev och dess vårdnadshavare. Syftet är att ge varje elev förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsmässiga-, sociala- och emotionella utveckling.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m fl (s), Per Olsson (mp) och Inger Stark (v) enligt följande

att överlämna men ej återropa förvaltningens förslag till beslut samt att därutöver anföras

Flera skolor arbetar redan idag med skriftliga omdömen i kommunikationen mellan skolan, eleven och föräldrarna. Många skolor har också utvecklat välfungerande system för att på bästa sätt kunna föra en dialog om elevens utveckling. Många positiva exempel kan ges där skolan använder skriftliga omdömen på ett positivt sätt som en pedagogisk dokumentation, som syftar till att beskriva vad och hur eleven lär och tänker kring det egna lärandet - och naturligtvis vilka ytterligare insatser, ansträngningar och stöd som behövs. Ett framåtsyftande dokument som tar fasta i elevens fortsatta utveckling. Arbetet med skriftliga omdömen ska fortsätta och utvidgas så att alla skolor har möjlighet att använda det som en tillgång i det pedagogiska arbetet.

Att göra dessa skriftliga omdömen betygslika är dock något helt annat och svaret på motionen berör egentligen inte denna fråga alls. Den tidigare utförliga dokumentationen förkortas till siffror, bokstäver eller korta utlåtanden. De skriftliga omdömen som tidigare inriktats på elevens fortsatta utveckling blir istället en opedagogiskt uttryck för vad eleven kan idag, och intet mer än så. Det blir med andra ord detsamma som att införa ett betyg redan från tidig ålder, även om den borgerliga majoriteten ogärna erkänner det.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:28

2008:28

Motion av Roger Mogert (s) om demolering av de skriftliga omdömena

Dnr 322-806/2008

Under våren kommer ett förslag till att ändra lagstiftningen vad det gäller betygsliknande skriftliga omdömen i skolan. Syftet är att möjliggöra för skolor att ge ett omdöme som till förvillelse liknar betyg redan i tidig ålder. I Stockholm har borgerligheten sagt sig vilja ”gå före” och sannolikheten är stor att samtliga skolor i staden påbjuds att ge dessa betygsliknande skriftliga omdömen redan i första klass.

Detta skapar problem på flera sätt. Till att börja med riskerar det naturligtvis att redan i mycket tidig ålder stämpla barn som lyckade eller misslyckade, duktiga eller obegåvade. Detta i en tid och ett samhälle, där vår viktigaste tillgång är de enskilda människornas kunskap och kompetens.

Skolans mål måste vara att ge alla elever de kunskaper och färdigheter de behöver för att vi tillsammans skall stå starka inför framtiden. Utifrån detta perspektiv är de betygsliknande skriftliga omdömen som borgerligheten strävar efter att pådyvla stadens skolor problem även verksamhetsmässigt. De försvårar skolans uppdrag.

Det är en tämligen vanlig kritik mot skolan i allmänhet, att den har varit för otydlig när det gäller att beskriva om eleven nått målen eller inte. Vi vet vidare att det finns ett mycket starkt samband mellan det stöd en elev får i sin hemsituation och skolresultatet. Det är naturligtvis rimligt att om hemmet skall vara ett stöd för eleven, måste skolan kommunicera med hemmet – och för att det ska bli en konkret och bra diskussion med föräldrarna måste det finnas tydliga mål och en tydlig måluppföljning i varje ämne.

Idag arbetar många skolor med någon form av portfolio, det vill säga någon form av positiv och meningsfull pedagogisk dokumentation, som syftar till att

beskriva vad och hur eleven lär och tänker kring det egna lärandet - och naturligtvis vilka ytterligare insatser, ansträngningar och stöd som behövs.

Det finns därför skolor som redan arbetar med skriftlig dokumentation och skriftliga omdömen som en viktig del i detta arbete. Det handlar då om skriftliga omdömen som är detaljerade och som beskriver vad barnet kan i varje ämne, vad det kan bli bättre på och vad föräldern kan bidra med.

Denna arbetsmetodik riskerar nu att demoleras. När skolan skall påtvingas en form av skriftliga omdömen som är betygsliknande, vrider det tillbaka utvecklingen i skolan. Föräldrarna och eleverna mister en informationskälla och pedagogerna ett instrument för utveckling. Påtvingandet av betygsliknande skriftliga omdömen förstör helt enkelt en arbetsmetod under utveckling.

Faran med betygsliknande skriftliga omdömen framgår tydligt av de planer skolborgarrådet presenterat på hur dessa skall införas den dag lagen ändras: De skall vara obligatoriska och formuleras anligt följande:

Eleven beräknas nå målen

I hög grad

Ja

Osäkert

Nej

Tar hänsyn och visar respekt i samspel med andra

I hög grad

Tillfredsställande

Ej tillfredsställande

Det innebär ett steg åter mot en skola som enbart informerar föräldrarna om huruvida deras barn är skötsamma och om det går bra eller dåligt i skolan.

Detta är naturligtvis fel väg att gå. Istället borde staden uppdra åt skolorna att stärka kommunikationen med hemmen och att avdramatisera den. Föräldrarnas engagemang i sina barns skolgång är en viktig nyckel till framgång.

Vi måste också inse att lärarnas situation är svår och att deras uppdrag i dagsläget stundtals är omänskligt. Vi måste därför vara ytterligt noga med att ge dem de rätta redskapen och den rätta tiden till att utföra sitt arbete. Stockholms lärarkår måste ges utbildning i hur man kan arbeta med skriftliga omdömen på ett positivt sätt. De måste också ges tiden och utrymmet att utföra arbetet på ett bra sätt.

Utifrån ovanstående vill jag föreslå fullmäktige att besluta att

1. inte tvinga stadens skolor att införa betygliknande skriftliga omdömen

2. ge stadens skolor stöd att utveckla arbetet med positiva skriftliga omdömen som ett led i arbetet att stärka kontakten mellan hem och skola
3. erbjuda stadens lärare utbildning i hur man kan arbeta med skriftliga omdömen på ett positivt sätt.

Stockholm den 17 mars 2008

Roger Mogert